

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ
Γενική Διεύθυνση Αναφορών και Θεσμικής Υποστήριξης
Διεύθυνση Σχεδιασμού Διαδικασιών και Αξιολόγησης
Ελέγχων**

Πανεπιστημίου 25, 10564 Αθήνα

Πληροφορίες: Α. Αρβανίτη

Τηλ.: 210 3338934

email: a.arvaniti5@minfin.gr

ΑΠΟΦΑΣΗ

Θέμα: 9^η τροποποίηση της υπό στοιχεία 120141 ΕΞ 2021/30.09.2021 απόφασης του Διοικητή της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης περί Έγκρισης του Εγχειριδίου Διαδικασιών του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του Ταμείου Ανάκαμψης, ως ισχύει.

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τα άρθρα 270 έως και 281 του ν. 4738/2020 «Ρύθμιση οφειλών και παροχή δεύτερης ευκαιρίας και άλλες διατάξεις» (Α' 207) και ιδίως του άρθρου 272 για την σύσταση στο Υπουργείο Οικονομικών της αυτοτελούς Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης, όπως τροποποιήθηκαν με τα άρθρα 62 έως 67 του ν. 4916/2022 (Α' 65), με τα άρθρα 14 έως 17 του ν. 5079/2023 (Α' 215) και με τα άρθρα 108 και 109 του ν. 5162/2024 (Α' 198).
2. Τον ν. 4822/2021 «Κύρωση της Σύμβασης Χρηματοδότησης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Δανειακής Σύμβασης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ελληνικής Δημοκρατίας και των Παραρτημάτων τους και άλλες διατάξεις για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας» (Α' 135) και ιδίως το άρθρο τρίτο αυτού.
3. Τον ν. 5101/2024 «Κύρωση του Προσαρτήματος στη Σύμβαση Χρηματοδότησης του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και της Ελληνικής Δημοκρατίας και του παραρτήματός του και του Προσαρτήματος στη Δανειακή Σύμβαση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και της Ελληνικής Δημοκρατίας και των παραρτημάτων του» (Α' 53).
4. Τα άρθρα 82 και 83 του ν. 4864/2021 «Στρατηγικές επενδύσεις και βελτίωση του επενδυτικού περιβάλλοντος μέσω της επιτάχυνσης διαδικασιών στις ιδιωτικές και στρατηγικές επενδύσεις, δημιουργία πλαισίου για τις εταιρείες τεχνολογικούς και άλλες επείγουσες διατάξεις για την ανάπτυξη» (Α' 237) για τη χρηματοδότηση των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης.
5. Τον ν. 4622/2019 «Επιτελικό κράτος: Οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133).
6. Το άρθρο 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά Όργανα, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (Α' 98), όπως διατηρήθηκε σε ισχύ με την παρ. 22 του άρθρου 119 του ν. 4622/2019 (Α' 133).

7. Τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Φεβρουαρίου 2021 για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (L 57/17).
8. Τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 2021/240 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 10ης Φεβρουαρίου 2021 για τη θέσπιση Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης (L 57/1).
9. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Φεβρουαρίου 2023 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ.
10. Τον Κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθμ. 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουλίου 2018 σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθμ. 1296/2013, (ΕΕ) αριθμ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθμ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθμ. 1304/2013, (ΕΕ) αριθμ. 1309/2013, (ΕΕ) αριθμ. 1316/2013, (ΕΕ) αριθμ. 223/2014, (ΕΕ) αριθμ. 283/2014 και της απόφασης αριθμ. 541/2014/ΕΕ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 (L 193/1).
11. Το π.δ. 142/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Οικονομικών» (Α' 181).
12. Το π.δ. 77/2023 «Σύσταση Υπουργείου και μετονομασία Υπουργείων – Σύσταση, κατάργηση και μετονομασία Γενικών και Ειδικών Γραμματειών – Μεταφορά αρμοδιοτήτων, υπηρεσιακών μονάδων, θέσεων προσωπικού και εποπτευόμενων φορέων» (Α' 130).
13. Το π.δ. 79/2023 «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 131).
14. Το π.δ. 82/2023 «Μετονομασία Υπουργείου – Σύσταση και μετονομασία Γενικών Γραμματειών – Μεταφορά αρμοδιοτήτων, υπηρεσιακών μονάδων και θέσεων προσωπικού – Τροποποίηση και συμπλήρωση του π.δ. 77/2023 (Α' 130) - Μεταβατικές διατάξεις» (Α' 139).
15. Την από 13 Ιουλίου 2021 εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για την Ελλάδα (ST 10152/21, ST 10152/21 ADD 1), όπως ισχύει.
16. Την υπό στοιχεία 134453/23.12.2015 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Οικονομικών «Ρυθμίσεις για τις πληρωμές των δαπανών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων - ΠΔΕ» (Β' 2857).
17. Την υπό στοιχεία 35259/24.03.2021 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Σύσταση και Λειτουργία Λογαριασμού για την εθνική χρηματοδότηση των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (Β' 1197).
18. Την υπό στοιχεία 119126 ΕΞ 2021/28.09.2021 (Β' 4498) απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών περί καθορισμού του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου των Δράσεων και των Έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, όπως ισχύει.
19. Την υπό στοιχεία 120535 ΕΞ 2021/30.09.2021 (Β' 4521) απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών «Κριτήρια αξιολόγησης της επιλεξιμότητας των επενδυτικών σχεδίων που χρηματοδοτούνται με δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας», ως ισχύει.
20. Την υπό στοιχεία 120536 ΕΞ 2021/30.09.2021 (Β' 4522) απόφαση του Διοικητή της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης περί καθορισμού της διαδικασίας διάθεσης κεφαλαίων στα πιστωτικά ιδρύματα, των όρων και προϋποθέσεων της διαδικασίας χορήγησης των δανείων στις επιχειρήσεις, εξειδίκευση των κριτηρίων και του τρόπου ελέγχου της επιλεξιμότητας των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και ορισμός της διαδικασίας, των όρων και των κριτηρίων ανάθεσης σε αξιολογητές των επιλεξιμοτήτων των επενδυτικών σχεδίων, ως ισχύει.
21. Την υπό στοιχεία 120141 ΕΞ 2021/30.09.2021 (ΑΔΑ: 6ΝΞ3Η-ΨΘ0) απόφαση του Διοικητή της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης περί Έγκρισης του Εγχειριδίου Διαδικασιών του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του Ταμείου Ανάκαμψης, όπως ισχύει.

22. Την υπό στοιχεία 71693 ΕΞ 2023/09.05.2023 (Β' 3079) απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών «Διαδικασίες επιβολής δημοσιονομικών διορθώσεων αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών από πόρους του κρατικού προϋπολογισμού στο πλαίσιο Δράσεων και Έργων που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας».
23. Την υπό στοιχεία 145389 ΕΞ 2024/08.10.2024 (ΦΕΚ Β' 5648) Υπουργική Απόφαση, περί τροποποίησης της υπ' αριθμ. 26476/19.2.2024 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών για την «Συμπλήρωση και εξειδίκευση των αρμοδιοτήτων των οργανικών μονάδων της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών».
24. Την υπό στοιχεία Υ12/07.07.2023 απόφαση του Πρωθυπουργού «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών, Νικόλαο Παπαθανάση» (Β' 4403).
25. Την υπό στοιχεία 114549 ΕΞ 2023/01.08.2023 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών «Διορισμός Διοικητή της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης» (ΥΟΔΔ 775).
26. Το ότι σταθερό μέλημα της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης αποτελεί η διασφάλιση της ποιότητας των εργασιών όλων των εμπλεκόμενων φορέων στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, μέσω της περιγραφής συγκεκριμένων διαδικασιών για όλες τις εκτελούμενες εργασίες, με ομοιόμορφο τρόπο εκτέλεσης και σκοπό την τήρηση των απαιτήσεων του νομοθετικού πλαισίου, καθώς και των ελεγκτικών προτύπων.
27. Την ανάγκη προσαρμογής των καταγεγραμμένων διαδικασιών για την εκτέλεση ενεργειών υλοποίησης, παρακολούθησης και ελέγχου καθώς και έγκαιρης προσαρμογής στις κατευθυντήριες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
28. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

Αποφασίζουμε

1. Την 9^η τροποποίηση της υπό στοιχεία 120141 ΕΞ 2021/30.09.2021 (ΑΔΑ: 6ΝΞ3Η-ΨΘ0) απόφασης του Διοικητή της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης περί έγκρισης του Εγχειριδίου Διαδικασιών του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του Ταμείου Ανάκαμψης ως προς τις ακόλουθες διαδικασίες, οι οποίες επισυνάπτονται και αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της παρούσας.

1.	Δ8 Έλεγχος από Ανεξάρτητο Ελεγκτή	Έκδοση 1.4
2.	Δ8_Οδ.1 Ελεγκτική καθοδήγηση & διασφάλιση πληρότητας και επάρκειας εργασίας ΑΕ αναφορικά με την ικανοποιητική επίτευξη Οροσήμου/Στόχου πληρωμής του ΤΑΑ	Έκδοση 1.0

2. Κατά τα λοιπά, ισχύει η υπό στοιχεία 120141 ΕΞ 2021/30.09.2021 (ΑΔΑ: 6ΝΞ3Η-ΨΘ0) απόφαση του Διοικητή της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης.

3. Την ανάρτηση της παρούσας απόφασης στην ιστοσελίδα της Ειδικής Υπηρεσίας <https://greece20.gov.gr/systima-diaxeirisis-kai-elegchou/>, η οποία συνιστά επαρκή γνωστοποίηση των τροποποιήσεων του Εγχειριδίου στους εμπλεκόμενους φορείς.

Ο Διοικητής της ΕΥΣΤΑ

Ορέστης Καβαλάκης

Συνημμένα (μόνο σε ηλεκτρονική μορφή)

- Τα αναφερόμενα έντυπα

Εσωτερική Διανομή

- Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης

Διαδικασία Δ8: Έλεγχος από Ανεξάρτητο Ελεγκτή**1. Σκοπός**

Ο σκοπός της διαδικασίας συνίσταται στην επιβεβαίωση της ικανοποιητικής επίτευξης κάθε Οροσήμου και Στόχου που συνδέεται με αίτημα πληρωμής, συμπεριλαμβανομένης της μη ανάσχεσης ήδη επιτευχθέντων Οροσήμων και Στόχων του ελεγχόμενου έργου/δράσης, της πρόληψης της απάτης και της διαφθοράς, της μη σύγκρουσης συμφερόντων, της μη διπλής χρηματοδότησης της ίδιας δαπάνης των Δράσεων και των Έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και από άλλο Ταμείο ή πρόγραμμα της Ένωσης και της συμμόρφωσης των Δράσεων και Έργων με την αρχή της Μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης και με τους κλιματικούς και ψηφιακούς στόχους, όπου απαιτείται, βάσει του Κανονισμού.

Επιπλέον, βεβαιώνεται η ορθή εκτέλεση, καθώς και η ολοκλήρωση, των Δράσεων και Έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και του εφαρμοστέου εθνικού και ενωσιακό δίκαιου.

2. Πεδίο εφαρμογής

Η παρούσα διαδικασία εφαρμόζεται για τον έλεγχο των Οροσήμων/Στόχων Δράσεων και Έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από τον Ανεξάρτητο Ελεγκτή.

Ως Ανεξάρτητος Ελεγκτής νοείται ο ορκωτός ελεγκτής λογιστής ή η ελεγκτική εταιρεία, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του ν. 4449/2017 (Α' 7) που είναι εγγεγραμμένοι στο Δημόσιο Μητρώο του άρθρου 14 του ν. 4449/2017, ο οποίος ασκεί τα καθήκοντά του σύμφωνα με:

- α) τα Διεθνή και Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα,
- β) την κείμενη εθνική και ενωσιακή νομοθεσία, ιδία δε τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) με αριθ. 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12^{ης} Φεβρουαρίου 2021 για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (L 57/17),
- γ) το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου των Δράσεων και των Έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και κάθε επόμενη σχετική απόφαση του αρμόδιου Υπουργού.

3. Περιγραφή Διαδικασίας**3.1 Ορισμός Ανεξάρτητου Ελεγκτή**

Ο Φορέας Υλοποίησης είναι υπεύθυνος για την επιλογή και την ανάθεση καθηκόντων του Ανεξάρτητου Ελεγκτή, ο οποίος επιλέγεται σύμφωνα με τον ν. 4412/2016 (Α' 147) εφόσον ο Φορέας Υλοποίησης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του, άλλως, σύμφωνα με τους εφαρμοστέους για τον Φορέα Υλοποίησης κανόνες περί ανάθεσης συμβάσεων. Εφόσον οι ειδικότερες συνθήκες της Δράσης και του Οροσήμου/Στόχου που συνδέεται με Αίτημα Πληρωμής το επιβάλλουν και η επίτευξη αυτού επιτυγχάνεται μέσω της υλοποίησης πλήθους Έργων διαφορετικών Φορέων Υλοποίησης, η επιλογή του Ανεξάρτητου Ελεγκτή, ως ορίζεται στο ΣΔΕ, δύναται να γίνει από το Υπουργείο Ευθύνης. Κατόπιν επιλογής τους υπογράφεται σχετική σύμβαση.

3.2 Διενέργεια Ελέγχου από Ανεξάρτητο Ελεγκτή

Ο έλεγχος διενεργείται μετά την επίτευξη του Οροσήμου/Στόχου που συνδέεται με αίτημα πληρωμής και μέχρι το στάδιο που βρίσκεται η υλοποίησή του. Ωστόσο, ο έλεγχος δύναται να ολοκληρώνεται σε δύο στάδια, εφόσον χρονικοί περιορισμοί ολοκλήρωσης αυτού το επιβάλλουν, εξ αφορμής της υποβολής του αιτήματος πληρωμής, στο οποίο το εν λόγω ορόσημο/στόχος συμμετέχει. Τα εν λόγω στάδια αφορούν την βεβαίωση επίτευξης του Ο/Σ και συμμόρφωση προς τα οριζόντια θέματα του ελέγχου, και ακολούθως στη βεβαίωση της ορθής υλοποίησης του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου του έργου, όταν αυτό δεν αποτελεί τμήμα του ελεγχόμενου Οροσήμου/Στόχου.

Σημειώνεται ότι ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής για να βεβαιώσει την ολοκλήρωση του έργου/δράσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ΣΔΕ και τη Διαδικασία Δ18 του παρόντος εγχειριδίου, διενεργεί έλεγχο του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου εκάστου Έργου/Δράσης, ανεξαρτήτως εάν αυτό συνδέεται με Ορόσημο/Στόχους που συμμετέχουν σε αίτημα πληρωμής.

3.2.1 Έλεγχος για την βεβαίωση επίτευξης Οροσήμου/Στόχου

Για την επιβεβαίωση της επίτευξης κάθε Οροσήμου και Στόχου που συνδέεται με Αίτημα Πληρωμής, ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής που ορίζεται με την ανωτέρω διαδικασία, διενεργεί διοικητικούς ελέγχους ή/και επιτόπιους, προκειμένου να ελεγχθούν τεχνικά χαρακτηριστικά του φυσικού αντικείμενου του Έργου, που δεν μπορούν να επαληθευθούν διοικητικά.

Στο ανωτέρω πλαίσιο, ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής ελέγχει όλα τα στοιχεία και έντυπα που έχουν αναρτηθεί στο ΟΠΣ ΤΑ, και βεβαιώνει εγγράφως την επίτευξη κάθε Οροσήμου/Στόχου, που συνδέεται με Αίτημα Πληρωμής, ως έχει εγκριθεί στην Εκτελεστική Απόφαση του Συμβουλίου, λαμβάνοντας υπόψη και τον μηχανισμό επαλήθευσης αυτού, ως περιγράφεται στη Συμφωνία Επιχειρησιακών Ρυθμίσεων. Ομοίως, ο ΑΕ βεβαιώνει τη μη ανάσχεση της επίτευξης προηγούμενων Οροσήμων/Στόχων της ίδιας Δράσης/Έργου. Στο πλαίσιο του ίδιου ελέγχου βεβαιώνεται:

- i. η μη διπλή χρηματοδότηση της ίδιας δαπάνης από άλλο Ταμείο της Ένωσης,
- ii. η μη διαπίστωση υπόνοιας απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων,
- iii. η συμμόρφωση της Δράσης /Έργου με την αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης», όπου απαιτείται από τον Κανονισμό,
- iv. η συμμόρφωση της Δράσης /Έργου με τους κλιματικούς/ψηφιακούς στόχους, όπου απαιτείται από τον Κανονισμό.

3.2.2 Έλεγχος υλοποίησης του Έργου¹

Ο έλεγχος του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου, εφόσον αυτό δεν αποτελεί Ορόσημο/Στόχο αιτήματος πληρωμής, πραγματοποιείται, κατά κανόνα, ταυτόχρονα με τον έλεγχο επίτευξης Οροσήμου/Στόχου. Εάν απαιτείται, ο έλεγχος αυτός δύναται να ολοκληρώνεται εντός δύο (2) μηνών από τη βεβαίωση επίτευξης του Οροσήμου/Στόχου, με την παράδοση διακριτής έκθεσης, η οποία συνοδεύεται από τη σχετική Λίστα Ελέγχου.

¹ Επισημαίνεται ότι, όταν η υλοποίηση του φυσικού ή και οικονομικού αντικείμενου του έργου αποτελεί Ορόσημο/Στόχο αιτήματος πληρωμής, ο έλεγχος αυτού ταυτίζεται με τον έλεγχο επίτευξης Οροσήμου/Στόχου της ενότητας 3.2.1.

Για τον έλεγχο του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής ελέγχει όλα τα στοιχεία και έντυπα που αντιστοιχούν στο ελεγχόμενο αντικείμενο και βεβαιώνει την εκτέλεση του έργου και τη διαχείριση των κονδυλίων, σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και το εθνικό και ενωσιακό δίκαιο, ακολουθώντας τις σχετικές ενότητες των πρότυπων εντύπων Δ8_E2_A και Β. Στο πλαίσιο του παραπάνω ελέγχου επιδιώκεται να διαπιστωθούν:

- i. Η ακρίβεια των πληροφοριών που παρέχει ο Φορέας Υλοποίησης όσον αφορά την πρόοδο του Έργου, μέσω των πληροφοριών που αναρτά στο ΟΠΣ ΤΑ σύμφωνα με τη Διαδικασία Δ6 του παρόντος.
- ii. Η νομιμότητα των συμβάσεων/ νομικών δεσμεύσεων ή και προσκλήσεων, κατά περίπτωση, και τυχόν τροποποιήσεων αυτών, από τις οποίες απορρέουν οι ελεγχόμενες δαπάνες.
- iii. Η νομιμότητα και κανονικότητα των παραστατικών δαπανών και εξόφλησης αυτών που βαρύνουν το έργο και χρηματοδοτούνται από το ΤΑΑ.
- iv. Ότι κάθε δαπάνη που βαρύνει το έργο συνδέεται με το φ/α αυτού, πραγματοποιήθηκε εντός της επιλέξιμης χρονικής περιόδου, είναι επιλέξιμη σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση «Σύστημα διαχείρισης και ελέγχου των Δράσεων και των Έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας» και είναι σύμφωνη με τους εφαρμοζόμενους κανόνες κρατικών ενισχύσεων, εφόσον απαιτείται.
- v. Η τήρηση ξεχωριστής λογιστικής μερίδας ή επαρκούς λογιστικής κωδικοποίησης, στην οποία θα είναι διακριτό το σύνολο των δαπανών και επιχορηγήσεων του έργου.
- vi. Η τεκμηρίωση της ύπαρξης επαρκούς διαδρομής ελέγχου στη διαχείριση του έργου από το Φορέα Υλοποίησης.

3.4 Διαμόρφωση Λίστας² Ελέγχου Ανεξάρτητου Ελεγκτή

Ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής λαμβάνει μέριμνα για τη συγκέντρωση επαρκών, πειστικών, κατάλληλων και αξιόπιστων τεκμηρίων για την επιβεβαίωση της ικανοποιητικής επίτευξης του Οροσήμου/Στόχου, της υλοποίησης του έργου και της συμμόρφωσης του Φορέα με το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου και τις λοιπές υποχρεώσεις που απορρέουν από τον Κανονισμό.

Προς την κατεύθυνση αυτή, ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής διενεργεί τον έλεγχό του, με βάση τη Λίστα Ελέγχου (Έντυπο Δ8_E2 (Α), Έντυπο Δ8_E2 (Β), κατά περίπτωση), η οποία είναι δομημένη ανά θεματική ενότητα και από την οποία ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής δεν μπορεί να παρεκκλίνει, ως ελάχιστη αποδεκτή διαδικασία ελέγχου. Η συστηματική και αντιπροσωπευτική καταγραφή των σημείων που ελέγχονται, εγγυάται την αποτελεσματική προσέγγιση των αντικειμενικών στόχων του εκάστοτε ελέγχου.

Η Λίστα Ελέγχου υπακούει σε αυστηρούς κανόνες επιλογής, σύνταξης και διάρθρωσης, μειώνοντας στο ελάχιστο δυνατό την πιθανότητα παρερμηνειών και, ως ένα βαθμό, υποκειμενικών και αυθαίρετων εκτιμήσεων και απόψεων. Η Λίστα Ελέγχου είναι ένα αρχείο σε ηλεκτρονική μορφή (word) και κατά περίπτωση παρέχονται οδηγίες ελέγχου, στις οποίες υποδεικνύονται τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν ώστε να εξεταστεί το εν λόγω σημείο ελέγχου, με στόχο την ενιαία ελεγκτική

² Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας του Ανεξάρτητου Ελεγκτή, οι αναφορές σε Λίστα Ελέγχου ή και Πρόγραμμα Εργασιών Διασφάλισης λογίζονται ως ταυτόσημες ορολογίες.

προσέγγιση. Για τη διερεύνηση κάθε ενότητας υπάρχουν συγκεκριμένες ερωτήσεις, οι οποίες συνθέτουν τη συνολική ανταπόκριση/συμμόρφωση του ελεγχόμενου προς το αντικείμενο έλεγχου.

Κάθε θεματική ενότητα περιλαμβάνει έναν προκαθορισμένο αριθμό σημείων ελέγχου επί των οποίων, το εύρος των επιλογών αξιολόγησης περιορίζεται στις απαντήσεις: «ΝΑΙ», «ΟΧΙ» και «Δεν αφορά», εφόσον δεν υπάρχει λόγος να υποβληθεί μια ερώτηση. Σημειώνεται ότι, η ερώτηση είναι πάντα διατυπωμένη κατά τέτοιο τρόπο ώστε η επιθυμητή/αποδεκτή απάντηση να είναι «ΝΑΙ». Εφόσον ο ελεγχόμενος φορέας υλοποίησης δε συμμορφώνεται ΠΛΗΡΩΣ στο αντίστοιχο σημείο ελέγχου, η σωστή απάντηση είναι «ΟΧΙ», οπότε και ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής θα πρέπει υποχρεωτικά να αιτιολογήσει επακριβώς το σημείο της μη συμμόρφωσης, καθώς η εν λόγω επιλογή συνιστά παραβίαση διάταξης εθνικού ή και ενωσιακού δικαίου και δύναται, να επιφέρει την επιβολή κυρώσεων (συστάσεις ή/και δημοσιονομικές διορθώσεις). Σε κάθε περίπτωση, ο ελεγκτής περιγράφει συνοπτικά τις ελεγκτικές εργασίες που διενήργησε προκειμένου να τεκμηριώνεται η πραγματοποίηση και πληρότητα αυτών και να τεκμηριώνεται το εύλογο των συμπερασμάτων στα οποία καταλήγει.

Ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής, ανάλογα με την εξέλιξη και τις απαιτήσεις του εκάστοτε ελέγχου και εφόσον υπάρχει περαιτέρω ελεγκτικό ενδιαφέρον, κατά την ελεγκτική του κρίση, δύναται να αναλάβει πρωτοβουλίες και να υπερβεί το πλαίσιο των ερωτήσεων που συμπεριλαμβάνονται στο ερωτηματολόγιο, συλλέγοντας επιπλέον στοιχεία, χρήσιμα για τον έλεγχο.

Ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής διενεργεί τον έλεγχό του, με βάση τη σχετική Λίστα Ελέγχου και συντάσσει και υποβάλλει, α) επαρκώς τεκμηριωμένη Έκθεση³ Επίτευξης Οροσήμων/Στόχων σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ΥΑ καθορισμού του ΣΔΕ του ΤΑΑ (Έντυπο Δ8_Ε3 Υπόδειγμα Έκθεσης Ελέγχου Ανεξάρτητου Ελεγκτή) στον Φορέα Υλοποίησης ή και στο Υπουργείο Ευθύνης, κατά περίπτωση, όπου με εύλογη βεβαιότητα διαπιστώνει και βεβαιώνει τα αναφερόμενα στην παρούσα ή/και τυχόν αδυναμίες που εντοπίζονται, β) συμπληρωμένη και επαρκώς τεκμηριωμένη Λίστα Ελέγχου, υπογεγραμμένη αρμοδίως, και γ) έγγραφα τεκμηρίωσης των ευρημάτων, εφόσον υπάρχουν. Τα ανωτέρω δύναται και να τα κοινοποιεί στην Υπηρεσία Συντονισμού, η οποία σε κάθε περίπτωση λαμβάνει γνώση αυτών μέσω του Δελτίου Επίτευξης Οροσήμου/Στόχου που υποβάλλεται αρμοδίως από το Υπουργείο Ευθύνης και περιλαμβάνονται ως τεκμηριωτικό υλικό της ικανοποιητικής επίτευξης του Οροσήμου/Στόχου.

Είναι εύλογο ότι η διαφορετική φύση των εγκεκριμένων Οροσήμων και Στόχων των Έργων/Δράσεων του Ταμείου Ανάκαμψης που αποτελούν ελεγκτικό στόχο, αλλά και τα ίδια τα χρηματοδοτούμενα Έργα και το νομοθετικό πλαίσιο που τα διέπει, καθιστούν αδύνατον μία Λίστα Ελέγχου να καλύψει το σύνολο των ελεγκτικών αναγκών. Συνεπώς, κατά τη φάση προετοιμασίας και διενέργειας του ελέγχου, ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής φέρει, σύμφωνα και με το ΔΠΑΔ 3000, την ευθύνη, επί τη βάση της επαγγελματικής του κρίσης και εμπειρίας, για την προσαρμογή, εξειδίκευση ή και συμπλήρωση της Λίστας Ελέγχου που θα χρησιμοποιήσει για την εκτέλεση και τεκμηρίωση της εργασίας του, στο βαθμό που αυτό απαιτείται από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του εκάστοτε αντικειμένου ελέγχου ή/και το εφαρμοστέο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει το ελεγχόμενο έργο. Η εν λόγω προσαρμογή οφείλει σε κάθε περίπτωση να είναι σύμφωνη με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 7

³ Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας του Ανεξάρτητου Ελεγκτή, οι αναφορές σε Έκθεση Επίτευξης Οροσήμων/Στόχων ή και Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ελεγκτή ή και Έκθεση Διασφάλισης λογίζονται ως ταυτόσημες ορολογίες.

της ΥΑ ΣΔΕ και την παρούσα Διαδικασία, ενώ αξιοποιούνται και οι παρεχόμενες οδηγίες του Εντύπου Δ8_Οδ.1.

Ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής διαμορφώνει τη Λίστα Ελέγχου του, ή και επιλέγει από τις πρότυπες Λίστες εκείνες τις ελεγκτικές ενότητες που θα του επιτρέψουν να αποφανθεί με εύλογη βεβαιότητα για την επίτευξη του ελεγκτικού του στόχου⁴. Καταγράφει συνοπτικά στην Λίστα Ελέγχου (στήλη «Τεκμηρίωση/Παρατηρήσεις») τις ελεγκτικές εργασίες και κρίσεις που πραγματοποιήθηκαν προκειμένου να επαληθευτεί η συμμόρφωση του Φορέα Υλοποίησης με τις απαιτήσεις του ΣΔΕ και του σχετικού νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου. Ειδικότερα περιγράφονται:

- η φύση και η έκταση των εργασιών ελέγχου που πραγματοποιήθηκαν (τί ελέγχθηκε και πώς ελέγχθηκε).
- οι αναφορές/παραπομπές στα αποδεικτικά στοιχεία/ τεκμηρίωση που επαληθεύουν το ζητούμενο κάθε ερώτησης σχετικά με τη συμμόρφωση ή τις ελλείψεις που εντοπίστηκαν.
- το συμπέρασμα (εάν προκύπτουν ευρήματα ή όχι).

προκειμένου να είναι σε θέση να αναλάβει την ευθύνη για το εκτελεσθέν ελεγκτικό έργο, καθώς και για τη βεβαίωση της ποιοτικής αξιολόγησης αυτού. Εάν μία ερώτηση/ενότητα δεν ελεγχθεί, λόγω υπαιτιότητας του ελεγχόμενου φορέα, αυτό συνιστά περιορισμό στην επίτευξη των στόχων του ελέγχου (scope limitation) και καταγράφεται στο Συμπέρασμα της Έκθεσης Επίτευξης Οροσήμων/Στόχων. Τέλος, στην περίπτωση όπου ένα σημείο ελέγχου ή/και ενότητα δεν διερευνάται στο πλαίσιο του συγκεκριμένου ελέγχου, η επιλογή του Ανεξάρτητου Ελεγκτή θα πρέπει να είναι «Δεν αφορά» (Δεν ελέγχεται), με αντίστοιχη τεκμηρίωση της επιλογής αυτής.

Σε κάθε περίπτωση, η Λίστα Ελέγχου δεν μπορεί να αντικαταστήσει το κριτικό πνεύμα που οφείλει να επιδεικνύει ο ελεγκτής κατά τον έλεγχο, στο πλαίσιο της βαθιάς και εξειδικευμένης γνώσης που κατέχει. Η εν λόγω Λίστα Ελέγχου αποτελεί εργαλείο του ελέγχου και η χρήση της στόχο έχει την υποβοήθηση του Ανεξάρτητου Ελεγκτή για τη συλλογή πληροφοριών με οργανωμένο τρόπο και σε συγκεκριμένα επιμέρους θέματα, έτσι ώστε ο έλεγχος να είναι συγκροτημένος, πλήρης και να οδηγεί σε ασφαλή συμπεράσματα.

Οι ελεγκτικές εργασίες διενεργούνται με βάση το ακόλουθο πλάνο:

- διοικητικό ή και επιτόπιο έλεγχο, αναλόγως των ελεγκτικού αντικειμένου εκάστου ελέγχου,
- επιβεβαίωση της συμμόρφωσης προς τα σημεία ελέγχου και συλλογή των τεκμηρίων ελέγχου,
- συμπλήρωση της Λίστας/ών Ελέγχου/ων, προκειμένου να διευκολυνθεί η μετέπειτα καταγραφή των ευρημάτων /διαπιστώσεων και η εξαγωγή συμπερασμάτων, σε αντιστοιχία με τα πραγματικά ευρήματα και τους ελεγκτικούς στόχους,

⁴ Ειδικότερα, στην περίπτωση που ο έλεγχος ολοκληρώνεται σε δύο στάδια ο ΑΕ παραδίδει τη Λίστα Ελέγχου, συμπληρωμένη και επαρκώς τεκμηριωμένη, κατά το μέρος/ενότητες της Λίστας που αφορούν στον, κάθε φορά, ελεγκτικό του στόχο. Ενδεικτικά, για την περίπτωση της υποενότητας 3.2.2 ανωτέρω, ο ΑΕ επιλέγει για τη διενέργεια του ελέγχου του τις ερωτήσεις της ελεγκτικής ενότητας «Έλεγχος υλοποίησης του Έργου».

- σύνταξη και υποβολή Έκθεσης Επίτευξης Οροσήμων/Στόχων (στάδια Α και Β, εφόσον απαιτείται).

3.5 Έκθεση Διασφάλισης

Η Έκθεση Διασφάλισης Επίτευξης Οροσήμων/Στόχων του Ανεξάρτητου Ελεγκτή αποτυπώνει τα αποτελέσματα του ελέγχου που διενήργησε. Κατά την κατάρτισή της πρέπει να ακολουθείται στερεότυπη παρουσίαση, σύμφωνα με το πρότυπο της παρούσας διαδικασίας [Έντυπο Δ8_Ε3 Υπόδειγμα Έκθεσης Ελέγχου (Διασφάλισης) Ανεξάρτητου Ελεγκτή]. Η δομή αυτής περιλαμβάνει τις ενότητες που απαιτούνται σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Αναθέσεων Διασφάλισης 3000 και είναι διαρθρωμένη σε επιμέρους ενότητες, έτσι ώστε, σε διακριτές ενότητες, να διατυπώνεται ρητώς το συμπέρασμα του ελέγχου, καθώς και τυχόν ευρήματα, διαπιστώσεις και διορθωτικά μέτρα.

Διευκρινίζεται ότι τυχόν αντιρρήσεις, παρατηρήσεις, σχόλια που διατυπώνονται προφορικά από τον ελεγχόμενο φορέα, κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του ελέγχου, δεν περιλαμβάνονται υποχρεωτικά στην Έκθεση που παραδίδεται, αλλά κατά την ελεγκτική κρίση του Ανεξάρτητου Ελεγκτή, αυτές καταγράφονται σε ειδικό χώρο της Λίστας Ελέγχου.

Περαιτέρω, αναφέρεται ότι περιορισμένες διαφοροποιήσεις/αποκλίσεις επί του περιεχομένου του Εντύπου Δ8_Ε3, οι οποίες σε κάθε περίπτωση δεν αναιρούν, δεν απομειώνουν και δεν προσκρούουν στις απαιτήσεις του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του ΤΑΑ και του παρόντος Εγχειριδίου Διαδικασιών, δύνανται να γίνονται αποδεκτές.

Για την υλοποίηση του έργου του, ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής συνεργάζεται με άλλης επαγγελματικής ειδικότητας πρόσωπα, όπου απαιτείται, όπως εξειδικευμένους νομικούς συμβούλους και μηχανικούς, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του εκάστου ελεγχόμενου Έργου ή/και των Οροσήμων/Στόχων προς επιβεβαίωση, τα οποία καταρτίζουν και υποβάλλουν στον Ανεξάρτητο Ελεγκτή για συνυποβολή, τα σχετικά τους πορίσματα, που συνοδεύουν την Έκθεση Επίτευξης Οροσήμων/Στόχων. Με ευθύνη και επιμέλεια του αναθέτοντος τον έλεγχο φορέα, σχετική πρόβλεψη υποχρεωτικής συνεργασίας με εξειδικευμένους εμπειρογνώμονες, περιλαμβάνεται στη Σύμβαση που ανατίθεται, όταν απαιτείται. Τα ανωτέρω πρόσωπα, πρέπει να διαθέτουν την απαραίτητη εκπαίδευση, υποδομή, εμπειρία, επαγγελματισμό και τεχνογνωσία για τη διεξαγωγή του ανεξάρτητου ελέγχου και επιδεικνύουν την προσήκουσα επιμέλεια κατά τη διενέργειά του.

Ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής και τυχόν συνεργαζόμενα πρόσωπα άλλης επαγγελματικής ειδικότητας που συνυποβάλουν πορίσματα, μαζί με την Έκθεση Επίτευξης Οροσήμων/Στόχων υποβάλλουν υπεύθυνη δήλωση του ν.1599/1986 (Α' 75), σχετικά με την ανεξαρτησία τους προς το φορέα για τον οποίο διενήργησαν τον έλεγχο, κατ' αναλογία του περιεχομένου του Εντύπου Δ8_Ε4 Σχέδιο Υπεύθυνης Δήλωσης. Σε κάθε περίπτωση για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του Ανεξάρτητου Ελεγκτή, η οποία ρητά προβλέπεται στον Κώδικα Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Ελεγκτές του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας Ελεγκτών (Κώδικας ΣΔΠΔΕ) που έχει εγκριθεί με κανονιστική πράξη του αρμόδιου εποπτικού οργάνου (Απόφαση ΕΛΤΕ με αριθμ. 2210 οικ/27.10.2017 - Β' 3916), καθώς και τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας του ν.4449/2017 (Α'7), δύνανται να περιλαμβάνεται σχετική μέριμνα στα έγγραφα της σύμβασης του Ανεξάρτητου Ελεγκτή με τον Φορέα Υλοποίησης και αυτή να δηλώνεται ρητά στην Έκθεση που ο ΑΕ υποβάλλει.

4. Σχετικά Έντυπα

Κωδικός	Περιγραφή
Δ8_E1	Το εν λόγω Έντυπο καταργείται, χωρίς αναρίθμηση των επόμενων
Δ8_E2 (A)	Λίστα Ελέγχου Εξέτασης Μη Κρατικών ενισχύσεων
Δ8_E2 (B)	Λίστα Ελέγχου Εξέτασης Κρατικών Ενισχύσεων
Δ8_E3	Υπόδειγμα Έκθεσης Ελέγχου Ανεξάρτητου Ελεγκτή
Δ8_E4	Σχέδιο Υπεύθυνης Δήλωσης
Δ8_Οδ.1	Ελεγκτική καθοδήγηση & διασφάλιση πληρότητας και επάρκειας εργασίας ΑΕ αναφορικά με την ικανοποιητική επίτευξη Οροσήμου/Στόχου πληρωμής του ΤΑΑ

**ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ & ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ
ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΕ
ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ
ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΟΡΟΣΗΜΟΥ/ΣΤΟΧΟΥ ΠΛΗΡΩΜΗΣ
ΤΟΥ ΤΑΑ**

Ο έλεγχος των Οροσήμεων/Στόχων (Ο/Σ) του ΤΑΑ από τον Ανεξάρτητο Ελεγκτή (ΑΕ) γίνεται, επί της αρχής, σύμφωνα με τη Διαδικασία Δ8 του Εγχειριδίου Διαδικασιών της ΕΥΣΤΑ (εφεξής Δ8).

Οι κατευθύνσεις και οδηγίες που ακολουθούν είναι συμπληρωματικές των όσων αναλυτικά περιγράφονται στην εν λόγω Διαδικασία και περαιτέρω εξειδικεύονται ανά θεματική ενότητα ελέγχου ή και σημείο εντός των πρότυπων Λιστών Ελέγχου που έχουν αναπτυχθεί από την ΕΥΣΤΑ.

Σε κάθε περίπτωση, για την διεξαγωγή του ελέγχου και τη διατύπωση συμπεράσματος στην Έκθεση Διασφάλισης που καλείται ο ΑΕ να παραδώσει, πρέπει να μελετήσει διεξοδικά το θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης του Έργου/Εργων που συνεισφέρουν στο εκάστοτε ελεγχόμενο Ο/Σ, την περιγραφή της Δράσης και του ίδιου του Ο/Σ. Λαμβάνονται επίσης υπόψη οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την Απόφαση Ένταξης εκάστου Έργου, καθώς και αυτή συνιστά κανονιστικό πλαίσιο υλοποίησης.

1. Χρήση της κατάλληλης Λίστας ή και Λιστών Ελέγχου

Στη Διαδικασία Δ8 του ΣΔΕ του ΤΑΑ είναι ενσωματωμένες δύο πρότυπες λίστες ελέγχου, μία για Ο/Σ που επιτυγχάνονται μέσω έργων δημοσίων συμβάσεων του ν.4412/2016 [Μη Κρατικών Ενισχύσεων | Δ8_E2(A)] και μία για Ορόσημα/Στόχους που επιτυγχάνονται μέσω Πρόσκλησης προς επιχειρήσεις [Κρατικών Ενισχύσεων | Δ8_E2(B)], καθώς εκτιμάται ότι αυτές καλύπτουν την πλειοψηφία των περιπτώσεων.

Ο ΑΕ καλείται να αξιολογήσει και να διαμορφώσει την κατάλληλη Λίστα Ελέγχου που θα του επιτρέψει να εξάγει συμπέρασμα για την επίτευξη του ελεγκτικού του στόχου, λαμβάνοντας υπόψη τον μηχανισμό υλοποίησης του ελεγχόμενου έργου.

Επισημαίνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις έργων είναι απαραίτητος ο συνδυασμός αυτών των Λιστών ή ελεγκτικών ενοτήτων τους. Τέτοια περίπτωση είναι έργα που υλοποιούνται μέσω Πρόσκλησης στο πλαίσιο της οποίας επιλέγονται τελικοί αποδέκτες (π.χ. δήμοι/περιφέρειες), οι οποίοι θα υλοποιήσουν τα αναφερόμενα στο Ο/Σ έργα μέσω ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων. Ο ΑΕ σε αυτή την περίπτωση εκκινεί τον έλεγχό του αξιοποιώντας τη Λίστα Ελέγχου (Κρατικών) Ενισχύσεων για τον έλεγχο της Πρόσκλησης και εν συνεχεία για το δείγμα των έργων που θα επιλέξει να επιβεβαιώσει την ανάθεση και εκτέλεση εργασιών, αξιοποιεί τη Λίστα Ελέγχου Μη Κρατικών Ενισχύσεων.

Ειδικά στις ανωτέρω περιπτώσεις, για την σαφέστερη αποτύπωση των ελεγκτικών εργασιών, συστήνεται ο ΑΕ να συμπληρώνει διαφορετική λίστα για κάθε διαγωνιστική διαδικασία. Παρομοίως, στην περίπτωση που το Ο/Σ επιτυγχάνεται μέσω πολλών έργων, είναι σκόπιμο ο ΑΕ να συμπληρώνει διαφορετική λίστα ελέγχου για κάθε έργο που ελέγχει. Ωστόσο θα παραδίδει πάντα μία και μόνο Έκθεση Διασφάλισης ικανοποιητικής επίτευξης του Ο/Σ, επί τη βάση των επιμέρους Λιστών που θα την συνοδεύουν. Για όλες τις περιπτώσεις συμπλήρωσης πέραν της μίας Λίστας Ελέγχου, ο ΑΕ είναι απαραίτητο να τεκμηριώνει συνολικά την επιβεβαίωση του Ο/Σ σε μία από τις λίστες, ενώ στις υπόλοιπες λίστες να βεβαιώνει τη συμμόρφωση μόνο του μέρους που αφορά η κάθε λίστα, μνημονεύοντας μία τυποποιημένη παραπομπή στη λίστα ελέγχου όπου έχει τεκμηριωθεί η ικανοποιητική επίτευξη του Ο/Σ, π.χ. «*Η συνθετική εικόνα της βεβαίωσης επίτευξης του Ο/Σ αποτυπώνεται επί της Λίστας Ελέγχου του Έργου #XXX “.....”*» που επισυνάπτεται στην Έκθεση Διασφάλισης.

II. Προσαρμογή και εξειδίκευση της Λίστας Ελέγχου

Στις περιπτώσεις όπου οι πρότυπες Λίστες Ελέγχου δεν καλύπτουν τις ειδικότερες ανάγκες του εκάστοτε αντικειμένου ελέγχου, ο ΑΕ, κατά τη φάση προετοιμασίας και διενέργειας του ελέγχου του, μεριμνά για την κατάλληλη προσαρμογή, εξειδίκευση ή και συμπλήρωση της Λίστας Ελέγχου που θα χρησιμοποιήσει για την εκτέλεση της εργασίας του, βάσει της επαγγελματικής του κρίσης και εμπειρίας, σύμφωνα και με το ΔΠΑΔ 3000, πάντα σε πλήρη συμμόρφωση με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 7 της ΥΑ ΣΔΕ και στη Δ8.

Τέτοιες περιπτώσεις έργων μπορεί να αποτελούν αυτά όπου ο Φορέας Υλοποίησης προβλέπεται να εφαρμόζει ειδικό θεσμικό πλαίσιο ανάθεσης σύμβασης, ή το δικό του κανονιστικό πλαίσιο, εφόσον δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του ν.4412/16. Σε κάθε περίπτωση, οι βασικές αρχές περί ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων που προβλέπονται στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ περί ίσης μεταχείρισης, μη διάκρισης, αναλογικότητας και διαφάνειας κατά την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων διέπουν και τα έργα αυτά. Ο ΑΕ διαμορφώνει/προσαρμόζει τη Λίστα Ελέγχου του ως απαιτείται και τεκμηριώνει την εργασία του, ανά σημείο ελέγχου, κάνοντας αναλυτική αναφορά στις αντίστοιχες προβλέψεις του ισχύοντος, κατά περίπτωση, ειδικού θεσμικού πλαισίου ή του Κανονισμού του Φορέα.

Συναφώς, αναφέρεται και η περίπτωση έργων που υλοποιούνται μέσω πρόσκλησης προς ωφελούμενους/τελικούς αποδέκτες, για τον έλεγχο των οποίων ο ΑΕ δύναται να αξιοποιήσει τη Λίστα Κρατικών Ενισχύσεων με μικρές διαφοροποιήσεις ως προς την υλοποίηση του έργου στο επίπεδο των τελικών αποδεκτών.

Επιπροσθέτως, ειδικά αναφέρονται και οι περιπτώσεις έργων ΤΑΑ που υλοποιούνται μέσω Απόφασης Υλοποίησης με Ίδια Μέσα (ΑΥΙΜ/αυτεπιστασία). Στις περιπτώσεις αυτές, η υλοποίηση ενός έργου ή υπηρεσίας πραγματοποιείται από τον ίδιο τον φορέα, ο οποίος έχει την ευθύνη για την οργάνωση και διοίκηση της υλοποίησης του έργου, κάνοντας χρήση των δικών του πόρων: ανθρώπινο δυναμικό, τεχνογνωσία, εξοπλισμό και λοιπές υποδομές, ή και συμπληρωματικών πόρων που προμηθεύεται ειδικά για το έργο. Ο ΑΕ εκκινεί το ελεγκτικό του έργο με τη μελέτη του ειδικού αυτού πλαισίου υλοποίησης, όπως αποτυπώνεται στην εγκεκριμένη απόφαση και τα συνοδευτικά αυτής έγγραφα, και ορίζεται και στην Απόφαση Ένταξης του έργου στο ΤΑΑ. Σημειώνεται ότι η ΑΥΙΜ επέχει θέση «νομικής δέσμευσης» και συνιστά το σχέδιο υλοποίησης του έργου, καθορίζοντας το φυσικό αντικείμενο, τα παραδοτέα, τους πόρους, την Ομάδα Έργου, το χρονοδιάγραμμα και τον προϋπολογισμό. Στο πλαίσιο αυτό, ο ΑΕ σχεδιάζει και δομεί τον έλεγχό του προκειμένου να εξαγάγει συμπέρασμα, επί των ακόλουθων βασικών σημείων, τα οποία αναφέρονται, όχι αποκλειστικά:

- την ύπαρξη απόφασης αρμόδιου οργάνου του Φορέα για την εκτέλεση του έργου με ίδια μέσα,
- την πρόβλεψη επί της ΑΥΙΜ συστήματος διοίκησης, εκτέλεσης, παρακολούθησης και παραλαβής του έργου,
- τις διαδικασίες πρόσληψης προσωπικού που ικανοποιούν τις αρχές της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της μη διάκρισης και οι οποίες δεν υποκρύπτουν ή και υποκαθιστούν επαναλαμβανόμενα κόστη μισθοδοσίας για τον Φορέα,
- την αντιστοίχιση των πακέτων εργασίας/παραδοτέων (φυσικό αντικείμενο) της ΑΥΙΜ με το σχετικό ελεγχόμενο Ο/Σ,

- την τεκμηρίωση υλοποίησης των παραδοτέων (π.χ. εκθέσεις, παραγόμενα αποτελέσματα, αποδεικτικά ολοκλήρωσης),
- τη συμμόρφωση των δαπανών με βασικούς κανόνες επιλεξιμότητας που διέπουν και τα έργα ΤΑΑ,
- την ορθή, σύμφωνα με το οικείο θεσμικό πλαίσιο, εφαρμογή διαδικασιών προμηθειών και ανάθεσης, όπου συντρέχει περίπτωση, καθώς και την ύπαρξη επαρκούς τεκμηρίωσης της διαδρομής ελέγχου,
- τη συμφωνία φυσικού και οικονομικού αντικειμένου.

III. Ελεγκτική επιβεβαίωση όλων των σταδίων υλοποίησης ενός έργου

Οι ελεγκτικές διαδικασίες εκτείνονται σε όλο το φάσμα των ενεργειών που προβλέπονται στο θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης του έργου. Εκκινούν, κατά περίπτωση, είτε από την δημοσίευση διακήρυξης διαγωνιστικής διαδικασίας για την επιλογή αναδόχου για την εκτέλεση μίας σύμβασης υλοποίησης έργου, είτε από την έκδοση πρόσκλησης προς δυνητικά ωφελούμενους, διατρέχουν όλα τα στάδια αξιολόγησης, επιλογής, κατακύρωσης ή υπαγωγής, καθώς και την εκτέλεση και πιστοποίηση του φυσικού αντικειμένου. Δύνανται δε οι ελεγκτικές εργασίες να φτάνουν μέχρι την πληρωμή των σχετικών δαπανών ή/και την αποπληρωμή τους, εφόσον και στο βαθμό που έχουν πραγματοποιηθεί.

Ειδικά για την επιβεβαίωση του φυσικού αντικειμένου, το οποίο αναλόγως της φύσης του επιβεβαιώνεται και επιτοπίως, συστήνεται η συνεργασία του ΑΕ με κατάλληλο εμπειρογνώμονα (π.χ. μηχανικό), ο οποίος καλείται να παραδώσει πόρισμα σχετικά με την ικανοποιητική εκτέλεση αυτού και συνυποβάλλεται με την Έκθεση Διασφάλισης, ως ορίζεται στο αρ. 7.2 της ΥΑ καθορισμού του ΣΔΕ του ΤΑΑ (Β' 4498/2021).

Επιπλέον, εφιστάται η προσοχή στις περιπτώσεις ανάθεσης υλοποίησης έργων δυνάμει Συμφωνίας Πλαίσιο, όπου η ελεγκτική εργασία περιλαμβάνει τόσο τη νομιμότητα της διαδικασίας ανάθεσης της Συμφωνίας Πλαίσιο (Διακήρυξη, Διαδικασία Ανάθεσης, Σύναψη Σύμβασης), όσο και της διαδικασίας σύναψης των εκτελεστικών συμβάσεων αυτής. Τονίζεται ότι στην περίπτωση των εκτελεστικών συμβάσεων, ο έλεγχος νομιμότητας της διαδικασίας ανάθεσης αυτών στοχεύει στο να διαπιστωθεί εάν η σύναψη τους έγινε με βάση τις προβλέψεις της Συμφωνίας Πλαίσιο, καθώς αυτή πλέον λειτουργεί ως νομικό πλαίσιο για την ανάθεση αυτών. Για την αποτύπωση των παραπάνω εργασιών ο ΑΕ δύναται να εισάγει, κατά την κρίση του, σχετικές ερωτήσεις στην πρότυπου Λίστα Ελέγχου, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο οικείο θεσμικό πλαίσιο, ιδίως αναφορικά με τη σύναψη των εκτελεστικών συμβάσεων.

Διαφορετικό παράδειγμα αποτελεί η επιβεβαίωση τιμής στόχου π.χ. για κατάρτιση/απασχόληση μοναδικών ωφελουμένων από πρόγραμμα, το οποίο αποτελεί μέρος του φυσικού αντικειμένου του έργου. Στις περιπτώσεις αυτές ο ΑΕ επισκοπεί τον κατάλογο των ωφελουμένων με τις πληροφορίες που τεκμηριώνουν την πλήρη υλοποίηση του προγράμματος, ήτοι ανά μοναδικό ωφελούμενο καταγράφονται ενδεικτικά ο αριθμός μητρώου, στοιχεία που συναρτώνται με τη συμμετοχή στο πρόγραμμα, ημερομηνίες, κλπ. Η επιβεβαίωση του συνολικού πληθυσμού που υποστηρίζει την τιμή στόχο γίνεται μετά από επισκόπηση της πληρότητας και ορθότητας του καταλόγου και εν συνεχεία μέσω ελέγχου δείγματος ωφελουμένων που ο ΑΕ θα εξάγει από τον πληθυσμό με βάση μεθοδολογία δειγματοληψίας την οποία θα περιγράψει σε ειδική ενότητα της Λίστας Ελέγχου του, υπό τον τίτλο «Ελεγκτική Προσέγγιση – Δειγματοληψία. Επί του δείγματος των ωφελουμένων, ο ΑΕ επιβεβαιώνει τόσο την επιλεξιμότητα αυτών, όσο και την εκτέλεση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου (π.χ. κατάρτιση και πιστοποίηση αυτών από φορείς πιστοποίησης που ήταν ορθά εγγεγραμμένοι στα σχετικά Μητρώα για την υλοποίηση του

Προγράμματος). Επισημαίνεται ότι όπου απαντάται και χορήγηση κρατικής ενίσχυσης για την υλοποίηση του φ/α (π.χ. επιχορήγηση ιδιωτικών επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων), ο ΑΕ επιβεβαιώνει και τις προϋποθέσεις χορήγησης της εν λόγω ενίσχυσης σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο Κρατικών Ενισχύσεων που εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση.

Τέλος, όπως ρητά προβλέπεται στις πρότυπες Λίστες Ελέγχου και σύμφωνα με τα ισχύοντα ελεγκτικά πρότυπα, ο ΑΕ, ασκώντας την επαγγελματική του κρίση και με αποκλειστική ευθύνη για την επιλογή της κατάλληλης μεθόδου, δύναται να εφαρμόσει αποδεκτή μέθοδο δειγματοληψίας, προκειμένου να υποστηρίξει το ελεγκτικό του συμπέρασμα επί τη βάση δείγματος ελέγχου που θα επαληθεύσει. Η ανωτέρω προσέγγιση τεκμηριώνεται στη Λίστα Ελέγχου που υποβάλλει, με ειδική αναφορά στη μέθοδο δειγματοληψίας που εφαρμόστηκε, καθώς και στην αιτιολόγηση της καταλληλότητάς της, ως προς την επάρκεια και την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος. Επιπλέον, σε πίνακα που συνοδεύει το παραδοτέο του ελέγχου, παρατίθενται τα στοιχεία ταυτοποίησης του δείγματος.

III. Τεκμηρίωση εργασιών ελέγχου – εντοπισμός περιπτώσεων μη συμμόρφωσης

Εξέχουσα σημασία στην εν λόγω εργασία έχει η καταγραφή των ελεγκτικών εργασιών που διενεργούνται για κάθε σημείο ελέγχου, του σχετικού υλικού τεκμηρίωσης που χρησιμοποιήθηκε και του συμπεράσματος που εξάγεται, καθώς από αυτήν εξαρτάται αφενός η απόδειξη της πραγματοποίησης και της πληρότητας των ελεγκτικών εργασιών που διενεργήθηκαν, αφετέρου το εύλογο των συμπερασμάτων στα οποία καταλήγει ο ΑΕ.

Σύμφωνα και με το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 230 (Τεκμηρίωση του Ελέγχου), είναι ευθύνη και υποχρέωση του ΑΕ να διασφαλίζει την πληρότητα της τεκμηρίωσης της εργασίας του, έτσι ώστε ένας «έμπειρος ελεγκτής» (τρίτος αναγνώστης), χωρίς προηγούμενη γνώση του ελέγχου, να δύναται να κατανοήσει τη φύση, το χρόνο και την έκταση των ελεγκτικών διαδικασιών που εκτελέστηκαν, τη συμμόρφωση αυτών με τις ισχύουσες νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις, τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν, τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε ο ελεγκτής ή και τα θέματα για τα οποία απαιτήθηκε η άσκηση επαγγελματικής κρίσης, καθώς και άλλα σημαντικά ζητήματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια του ελέγχου.

Σε περίπτωση που κατά τον έλεγχο εντοπίζεται σημείο μη συμμόρφωσης, πρέπει υποχρεωτικά να αιτιολογείται επακριβώς το σημείο αυτό, καθώς συνιστά παραβίαση διάταξης εθνικού ή και ενωσιακού δικαίου, και να διατυπώνεται ακολούθως σχετικό εύρημα/σύσταση συμμόρφωσης/διόρθωσης.

IV. Τεκμηρίωση επίτευξης Ο/Σ

Για όλες τις περιπτώσεις Ο/Σ, ο ΑΕ μεριμνά ιδίως για την επαρκή τεκμηρίωση της εργασίας του επί της ενότητας «Έλεγχος επίτευξης ελεγχόμενου Οροσήμου/Στόχου» που οφείλει να διατηρεί πάντα στην Λίστα του. Επί των σημείων ελέγχου αυτής της ενότητας καταγράφει τα στοιχεία που βεβαιώνουν την επίτευξη του ελεγχόμενου Ο/Σ, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις πτυχές για την επίτευξη αυτού όπως ορίζονται στην Εκτελεστική Απόφαση του Συμβουλίου για την έγκριση του ΕΣΑΑ. Ισχύει ότι στις περιπτώσεις που το Ο/Σ συνδέεται με την υλοποίηση του φυσικού αντικειμένου του έργου/έργων που συνεισφέρουν στην επίτευξη του, κρίσιμης σημασίας είναι η ορθή προσέγγιση της ενότητας της Λίστας Ελέγχου που αφορά την «Έλεγχος υλοποίησης φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του Έργου» και των ειδικότερων ερωτήσεων που ελέγχεται η υλοποίηση του φυσικού αντικειμένου. Η εξαγωγή ελεγκτικού συμπεράσματος επί της επίτευξης ενός Ο/Σ θα αποτυπωθεί στην Έκθεση Διασφάλισης του ΑΕ, με βάση τα συμπεράσματα που

έχουν αποτυπωθεί στην ενότητα «Έλεγχος υλοποίησης φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του Έργου» και εν τέλει στην ενότητα «Έλεγχος επίτευξης ελεγχόμενου Οροσήμου/Στόχου» της Λίστας Ελέγχου.

Τονίζεται ότι στην περίπτωση που η επιβεβαίωση αφορά σε Στόχο ή σε Ορόσημο του οποίου η περιγραφή ή ο ποιοτικός δείκτης περιλαμβάνει ποσοτικά στοιχεία, ο ΑΕ πρέπει να επιβεβαιώσει μέσω του ελέγχου τις αριθμητικές τιμές του Στόχου ή του Οροσήμου, μέσω του καταλόγου μοναδικών εγγραφών που θα αναζητήσει (π.χ. κατάλογος επιχειρήσεων που ωφελήθηκαν, κατάλογος κατοικιών που ανακαινίστηκαν, καταρτιζόμενων, εξοπλισμού που διατέθηκε, κλπ). Στην περίπτωση αυτή, ο έλεγχος του φυσικού αντικειμένου θα γίνει μέσω κατάλληλου δείγματος προκειμένου ο ΑΕ να αποκτήσει εύλογη βεβαιότητα για την ορθότητα των στοιχείων που παρέχονται μέσω του καταλόγου. Σε κάθε περίπτωση, ο κατάλογος μέσω του οποίου βεβαιώνεται η ικανοποιητική επίτευξη του Ο/Σ αποτελεί ουσιώδες στοιχείο τεκμηρίωσης και συνοδεύει τη Λίστα Ελέγχου.

Στις περιπτώσεις συμπλήρωσης πέραν της μίας Λίστας ισχύουν τα όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω και σχετικώς ο ΑΕ εξάγει το ελεγκτικό του συμπέρασμα για το ελεγχόμενο Ο/Σ, με βάση τα συμπεράσματα που έχουν αποτυπωθεί στις σχετικές ενότητες κάθε Λίστας που έχει χρησιμοποιηθεί, για το μέρος που ελέγχθηκε.

IV. Αποτύπωση ελεγκτικών εργασιών επιβεβαίωσης συμμόρφωσης προς τα οριζόντια θέματα

Αναφορικά με τον έλεγχο των *οριζόντιων θεμάτων* που προβλέπονται στο ΣΔΕ, ο ΑΕ καλείται να επιβεβαιώσει την ύπαρξη στον Φορέα Υλοποίησης μέτρων και μηχανισμών για την πρόληψη-αποτροπή, τον εντοπισμό και τη διόρθωση φαινομένων απάτης, διαφθοράς, σύγκρουσης συμφερόντων, και τη μη διπλή χρηματοδότηση της ίδιας δαπάνης (εργασιών) από άλλο Ταμείο της Ένωσης και επιπλέον να διενεργήσει τις δικές του ελεγκτικές εργασίες προκειμένου να αποφανθεί σχετικά. Αξιοποιεί τα διαθέσιμα στοιχεία που συγκεντρώνει από διάφορες πηγές/μητρώα/πλατφόρμες/αρχεία και κάνει διασταυρωτικούς ελέγχους, προκειμένου να δύναται να τεκμηριώσει το ελεγκτικό του συμπέρασμα ως προς την προστασία των συμφερόντων της Ένωσης έναντι «σοβαρών παρατυπιών», κατά την έννοια του Κανονισμού. Συναφείς οδηγίες και κατευθυντήρια σημειώματα επί των ανωτέρω βρίσκονται αναρτημένα και στην επίσημη ιστοσελίδα του ΤΑΑ.

Αντιστοίχως, και η μη ανάσχεση προηγούμενων Ο/Σ του ίδιου έργου/δράσης, αποτελεί σημείο ελέγχου που επιβεβαιώνεται από τον ΑΕ για κάθε Ο/Σ ανεξαρτήτως αν το προηγούμενο Ο/Σ είχε βεβαιωθεί από άλλον ΑΕ ή και από τη Γενική Γραμματεία Συντονισμού της Προεδρίας της Κυβέρνησης. Ο ΑΕ στο πλαίσιο της εργασίας οφείλει να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα τεκμήρια που θα του επιτρέψουν τη βεβαίωση της συμμόρφωσης και προς το εν λόγω σημείο ελέγχου της λίστας. Απαιτείται η παροχή τεκμηριωμένης απάντησης, με σχετική καταγραφή των στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν για την εξαγωγή του συμπεράσματος και όχι απλά επισήμανση ΝΑΙ/ ΌΧΙ. Ενδεικτικά, αναφέρεται η επίκληση τεκμηρίων που βεβαιώνουν ότι μία περίπτωση ανάθεσης σύμβασης που είχε βεβαιωθεί στο πλαίσιο προηγούμενου οροσήμου είναι ενεργή και συνεχίζει να υλοποιείται. Υποβοηθητικά αναφέρεται ότι σχετικό επί του θέματος της μη ανάσχεσης Οροσήμων/Στόχων είναι το Παράρτημα II του από 19.9.2023 εγγράφου της ΕΕ με αριθμό COM(2023) 545 final (διαθέσιμο στον σύνδεσμο: [Annex II – Reversal of Milestones and Targets under the Recovery and Resilience Facility](#)).

Συναφώς, σημειώνεται η προσοχή που απαιτείται και για την επιβεβαίωση του σημείου συμμόρφωσης της Δράσης /Έργου με την αρχή της «Μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης».